

NAUKA O PODNIKU I

Nauka o podniku I

- Podnik jako součást národního hospodářství a předmět podnikového hospodářství
- Podnikové hospodářství a jeho metody
- Podnikové výrobní faktory a podnikové řízení jako výrobní faktor
- Systém podnikových cílů, nástroje a principy řízení
- Plánování a rozhodování v podniku
- Podniková organizace
- Lidský pracovní výkon a činitele jej ovlivňující

Nauka o podniku I

- Odměňování práce
- Hmotný investiční majetek a materiál jako výrobní faktory
- Právní forma podniku
- Živnostenské podnikání a malé střední podniky
- Sdružování podniků
- Volba stanoviště podniku
- Sanace a zánik podniku

Podnik jako součást národního hospodářství a předmět podnikového hospodářství

- Hospodářství a hospodářský princip
- Pojetí podniku
- Podnik a hospodářský systém
- Typologie podniku

Hospodářství a hospodářský princip

Hospodářská činnost předpokládá rozhodovací proces:

- o výrobě statků,
- o jejich spotřebě.

Předmětem výroby jsou:

- věcné statky (výrobky),
- nemateriální statky (výkony a služby).

Hospodářství a hospodářský princip

Hospodářské jednání podléhá obecnému **principu racionality**, který má v hospodářství podobu **ekonomického principu**, resp. **principu hospodárnosti**.

Ekonomický princip lze formulovat pomocí dílčích **principů maxima a minima** a to jak v kvalitativním (hodnotovém) tak objemovém (kvantitativním) vyjádření.

Hodnotově pojatá definice

- (bud') s danou spotřebou peněz je třeba dosáhnout co nejvyššího výnosu (princip maxima);
- (nebo) daného výnosu je třeba dosáhnout s minimálním vynaložením peněz (princip minima).

Kvantitativní definice

- (bud') s danou spotřebou výrobních faktorů je třeba dosáhnout co nejvyšší produkce /výnos statků/ (princip maxima);
- (nebo) daný výnos ve statcích /dané produkce/ je nutno dosáhnout s co nejnížší spotřebou výrobních faktorů (princip minima).

Princip racionality a princip hospodárnosti

<i>Princip racionality</i>		
<i>Obecná formulace</i>	<i>Princip hospodárnosti (ekonomický princip)</i>	
	<i>Produktivita (kvantitativní nebo technická hospodárnost)</i>	<i>Hospodárnost (hodnotově vyjádřená hospodárnost)</i>
$\frac{\text{cíl}}{\text{prostředky}} = \frac{\text{užitek}}{\text{oběť}}$ <p>Optimálního cíle má být dosaženo daným vkladem prostředků.</p> <p>Stanoveného cíle má být dosaženo minimálním vkladem prostředků.</p>	$\frac{\text{kvantitativní výnos}}{\text{kvantitativní vklad}}$ <p>Maximálního kvantitativního výnosu má být dosaženo daným množstvím faktorů.</p> <p>Stanoveného kvantitativního výnosu má být dosaženo minimálním množstvím faktorů.</p>	$\frac{\text{hodnotový výnos}}{\text{hodnotový vklad}}$ <p>Maximálního hodnotového výnosu má být dosaženo daným vkladem.</p> <p>Stanoveného hodnotového výnosu má být dosaženo minimálním vkladem.</p>

Pojetí podniku

Samostatně hospodařící jednotky se člení na:

- produkční hospodářství (podniky),
- spotřební hospodářství (soukromé domácnosti a veřejné rozpočty).

Pojetí podniku

Předmětem podnikového hospodářství je chování a tím tedy rozhodovací proces v podniku.

Sem patří rozhodování o:

- cílech podniku,
- výstavbě podniku,
- způsobu zhotovování,
- zhodnocování výkonů.

Podnik a hospodářský systém

Určující znaky podniku

Znaky systémově indiferentní		Znaky systémově závislé	
kombinace výrobních faktorů	podnik	podnik v tržním systému	princip autonomie
princip hospodárnosti			ziskový princip
			princip soukromého vlastnictví
princip finanční rovnováhy		podnik v centrálně plánovacím hospodářském systému	princip orgánu
			princip plnění plánu
			princip společenského vlastnictví

Podnik a hospodářský systém

Systemově indiferentní znaky:

- Kombinace výrobních faktorů
- Princip hospodárnosti
- Princip finanční rovnováhy

Podnik a hospodářský systém

Systemově podmíněné znaky v tržním hospodářském systému:

- Princip autonomie
- Výdělečný princip
- Princip soukromého vlastnictví

Podnik a hospodářský systém

Slabiny tržního systému:

- Tendence ke koncentraci
- Tendence k nerovnému rozdělování
- Tendence ke konjunkturním výkyvům

Podnik a hospodářský systém

Systemově podmíněné znaky v centrálně plánovacím systému:

- Princip orgánu
- Princip plnění plánu
- Princip společenského vlastnictví

Typologie podniku

- Podle sektorů a hospodářských odvětví:
 - sektor zemědělství
 - sektor průmyslu
 - sektor služeb

Typologie podniku

- Podle druhu výkonů:
 - podniky produkující hmotné statky
 - podniky poskytující služby
- Podle způsobu zhotovování výkonů:
 - podle výrobních principů (výrobních typů)
 - podle výrobních způsobů (organizačních typů výroby)

Typologie podniku

- Podle převládajícího výrobního faktoru:
 - pracovně intenzivní
 - investičně náročné
 - materiálově intenzivní

- Podle velikosti podniku:
 - malé
 - střední
 - velké

Typologie podniku

- Podle závislosti na stanovišti
- Podle pohyblivosti
- Podle organizačně právní formy podnikání